

G. Gazioglu: Türkiye demokratik öğretmen hareketi

Geschrieben von: Erkiner

Dienstag, den 30. September 2008 um 19:59 Uhr - Aktualisiert Freitag, den 03. Oktober 2008 um 10:58 Uhr

Türkiye öğretmenleri 70 yılı aşkın bir örgütlenme ve örgütlü mücadele geleneğine sahiptir. Öğretmen mücadelesi ve örgütlülüğü politik hareketliliğe paralel olarak gelişmiştir. Politik dalgalanmalara uygun olarak inişli çıkışlı bir yol izleyen öğretmen örgütçülüğü zaman zaman kesintilere uğramakla birlikte her defasında, nitelik ve nicelik yönünden bir üst aşamaya sıçrama yapmıştır. 1910'larda sınırlı sayıdaki lokal dernekler, 1920'lerde merkezi anti-emperyalist, anti-feodal Türkiye Muallimler Cemiyeti'ne dönüşmüştür. Türkiye Muallimler Cemiyeti, Kurtuluş Savaşı yıllarında Kemalist harekete bağlı olarak, emperyalizmin silahlı işgaline karşı etkin bir mücadeleye girişmiştir.

Şeyh Said önderliğindeki Kürt ayaklanmasından sonra çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu ile bütün cemiyetler kapatıldığı gibi Türkiye Muallimler Cemiyeti de kapatılmıştır. Böylece, Kemalist hareket o dönemde kendi kontrolünde olan öğretmen hareketinden kuşku duyduğunu ve siyasi baskıya yöneldiğini ortaya koymuştur.

Türkiye burjuvazisi Türkiye öğretmenlerinin yurt ve dünya sorunları ile ilgilenmesini hiç istememiş, öğretmenlerin devletin sadık bir bendesi olarak, resmi ideolojiye bağlı olarak çalışmasını, mesleki ve demokratik taleplerde bulunmamasını istemiştir. Yine Türkiye burjuvazisi, Türkiye öğretmenlerinin yerel öğretmen derneklerinde toplanmasını, lokal örgütçülüğünü aşmamasını, öğretmenlerin boş zamanlarını subaylar gibi "öğretmen mahfillerinde" içki ve oyun masasında geçirmelerini tercih etmiştir. Nitekim 1946 yılına kadar öğretmen örgütçülüğü bu hat üzerinde tutulabilmiştir. 1946 yılından sonra yeni politik hareketlenme öğretmenleri de etkilemiş, Köy Enstitülerinde yeni yetişen öğretmen kuşağı, örgütlü mücadeleye yeni bir boyut getirmiştir. Bunun sonucu yerel öğretmen dernekleri birleşerek Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nu (T.Ö.D.M.F.) yaratmışlardır. T.Ö.D.M.F. önceleri ekonomizmin batağından kurtulamamış, öğretmenlerin maaşlarına zam istemekten –o da pasif bir biçimde- öteye gidememiştir.

Ancak 1961 Anayasası ile gelen yeni özgürlükler ortamında T.Ö.D.M.F.'nu da etkilemiş ve hareketlendirmiştir. T.Ö.D.M.F.'nin düzenlediği birkaç kitlesel gösteri, Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın kurulması için yapılan hazırlıklar, bu örgütün olumlu çalışmalar hanesine yazılabilecek değerdedir.

Türkiye Öğretmenler Sendikası (T.Ö.S.) kısa sürede gelişip serpilmiştir. Artık öğretmenler de tüm yurt ve dünya sorunlarını tartışıyor, görüşlerini etkili biçimde kamuoyuna açıklıyorlardı. T.Ö.S. sömürüye ve gericiğe karşı çıkıyor, emperyalizmin ve gerici iktidarların eğitimdeki oyunlarını ve planlarını teşhir ediyordu. T.Ö.S. döneminde, siyasi iktidarın öğretmenler üzerindeki baskısı büyük boyutlara ulaşmış, öğretmenlerin buna karşı tepkileri bilinçli ve örgütlü aşamaya ulaşmıştır. T.Ö.S.'ün düzenlediği kapalı ve açık hava toplantıları, yürüyüş ve mitingler, bilimsel toplantılar, 1969 öğretmenler grevi, öğretmenlerin sınıf bilincine kavuştukları ve kararlı bir mücadeleye yöneldiklerinin habercisi oldu.

Bu mücadele, diğer toplum kesimlerinde T.Ö.S.'ün itibarını artırmış, öğretmenler örgütlü güçlerine güvenir olmuşlardır. Yine T.Ö.S. döneminde, öğretmenler işçi sınıfı bilimiyle tanışmaya başlamışlardır. O döneme kadar, devrimciliği, ilericiyi Kemalizm olarak anlayan öğretmenler, sendikal dönemde sosyalist düşünceler edinmeye başlamışlardır. Artık öğretmenler, kendi sorunlarının çözümünün toplum sorunlarının çözümüyle birlikte mümkün olabileceğini biliyorlardı. Ekonomik-demokratik mücadele yanında, işçi sınıfı ve diğer demokrasi güçleriyle birlikte siyasi mücadelenin şart olduğu gerçeği yavaş yavaş kavranmaya başlandı. 12 Mart Muhtırası ile, 1971'de yaşanan kısa süreli faşizm ortamında T.Ö.S. yöneticileri ve aktivistleri yoğun siyasi baskılar yaşadılar. T.Ö.S. yöneticileri ve yüzlerce T.Ö.S. üyesi tutuklandı. 1961 Anayasası askerlerin istediği doğrultuda değiştirilerek, memurların ve

G. Gazioglu: Türkiye demokratik öğretmen hareketi

Geschrieben von: Erkiner

Dienstag, den 30. September 2008 um 19:59 Uhr - Aktualisiert Freitag, den 03. Oktober 2008 um 10:58 Uhr

---

öğretmenlerin sendika kurma hakkı yasaklandı. 1971 yılında T.Ö.S.'ün kapatılacağı belli olunca TÖB-DER kuruldu. TÖB-DER yasal olarak bir dernek olmakla birlikte, sendikal işlevler yüklendi. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve genel olarak eğitimin sorunlarını güçlü biçimde seslendirdi. Kısa sürede 670 yerleşme biriminde örgütlenen TÖB-DER, 1980'de 200 bin üyeye ulaştı. Bu sayı, Türkiye'deki tüm eğitim çalışanlarının yüzde 70'i idi.

Türkiye egemen güçlerinin TÖB-DER'e alternatif öğretmen örgütü yaratma, öğretmenleri TÖB-DER'den soğutup uzaklaştırma girişimleri sonuçsuz kaldı. Binlerce TÖB-DER üyesi işten atıldı, onbinlerce üye sürgün edildi, yine de öğretmenlerin TÖB-DER çatısı altında toplanmaları, birlikte mücadele etmeleri önlenemedi. TÖB-DER, Türkiye'nin pek çok yerleşim biriminde tek demokratik merkez oldu. TÖB-DER lokalleri sadece öğretmenlerin değil, o yörelerin bütün devrimcilerinin, demokratlarının barınağı haline geldi. MHP yoluyla tırmandırılan faşist hareket hemen her yerde TÖB-DER aktivistlerini karşısında buldu. Milliyetçi hükümetler döneminde, okulları faşistleştirme operasyonları, büyük çapta TÖB-DER'in çabalarıyla etkisizleştirildi. Hiç kuşkusuz TÖB-DER bir siyasi örgüt değildi ve üyeleri siyasal bakımdan homojen değildi.

Türkiye solunun bütün gruplarına, partilerine mensup olan öğretmenler, faşizme-emperyalizme karşı TÖB-DER çatısı altında birlikte mücadele ediyorlardı. Hayli parçalı ve kendi içinde mücadele halinde olan Türkiye solunun bu olumsuz durumu denilebilir ki, en az TÖB-DER'i etkiledi. TÖB-DER öğretmen mücadelesinin ortak paydalarını iyi hesaplıyor, Türkiye demokrasi güçlerinin birliğine büyük değer biçiyordu. TÖB-DER, uğrunda mücadele ettiği demokrasiyi kendi içinde iyi kurmuştu. Sınırsız bir tartışma ve demokratik yönetim yarışması vardı. Ayrıca Türkiye demokrasi güçlerinin gerek düşünsel gerek eylemsel çalışmalarının içinde TÖB-DER'in saygın bir yeri vardı.

Bu dönemde işçi sınıfına ve bilimine inanç öğretmenler arasında çok yaygınlaştı. Elbette ki bu durum öğrenci gençliği de çok etkiliyordu. Anti faşist gençlik hareketlerinde TÖB-DER'in ve üyelerinin önemi büyüktür. İşçi sınıfının ileri sendikal örgütü DİSK'le ve diğer meslek örgütleri ile iyi bir iş ve eylem birliği kurulmuştu. DİSK'in tüm eylemleri aktif biçimde destekleniyordu. TÖB-DER'in gerek tek başına gerekse diğer örgütlerle birlikte düzenlediği eylemler, yüzbinleri toplayabiliyordu. TÖB-DER kongreleri ve toplantıları tam bir demokratik platforma dönüşüyor, büyük yankı buluyordu. TÖB-DER yayınları yüzbinlerce okuyucu buluyor ve her geçen gün örgütün etkinliği artıyordu.

Bu arada, o güne kadar el atılmamış bir konu olan Kürt ulusunun eğitim-kültür konusundaki demokratik hakları, burjuvazinin yoğun baskılarına karşı, TÖB-DER tarafından dile getiriliyor, ısrarla vurgulanıyordu. "İrkçi-şoven, asimilasyoncu eğitime son" sloganı TÖB-DER'in temel sloganlarından biri olmuştu. 1977 yılında TÖB-DER'in topladığı ve yedi gün süren Demokratik Eğitim Kurultayı'nda, Türkiye'nin eğitim sorunları derinliğine tartışılmıştı. Bu Kurultay'da 40 demokratik örgüt temsil edilmiş, bildiri sunmuş ve tartışmalara katılmıştı.

TÖB-DER üye ve yöneticilerine yöneltilen fiili saldırılar, TÖB-DER merkez ve şube binalarına yöneltilen kundaklama ve bombalama eylemleri, TÖB-DER merkezini ve şubelerini resmen kapatma girişimleri demokratik öğretmen mücadelesini durdurmaya yetmediği gibi, mücadele azmini daha da güçlendirmiştir.

1976 yılında yapılan TÖB-DER Üçüncü Kongresi'nde alınan bir kararla, TÖB-DER, Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu'na (F.I.S.E.) üye olmuştur. Böylece uluslararası öğretmen hareketi ile ilk somut ilişki kurulmuş oldu. TÖB-DER sadece ulusal düzeyde değil, öğretmenlerin enternasyonal dayanışmasına da önem vermiştir. Filistin halkının ve öğretmenlerinin haklı mücadelesine aktif dayanışma gösteren TÖB-DER, Cezayir, SSCB, Romanya vd. ülkelerin öğretmen sendikalarıyla ikili ilişkiler kurmuş, delegasyonlar göndermiştir. Türkiye'de güçlü

G. Gazioglu: Türkiye demokratik öğretmen hareketi

Geschrieben von: Erkiner

Dienstag, den 30. September 2008 um 19:59 Uhr - Aktualisiert Freitag, den 03. Oktober 2008 um 10:58 Uhr

---

biçimde sürdürülen öğretmen mücadelesi kısa sürede yurt dışında da yankı bulmuş, takdir edilmiş, sempati ile karşılanmıştır. Sendikal hak ve demokratik haklar uğruna yürütülen mücadeleye kardeş öğretmen sendikalarının moral desteğini kazanmıştır. Uluslararası ilişkilere Türkiye’de konulan katı yasaklara karşı TÖB-DER sesini yurt dışında da duyurabilmiş, Ortadoğu’nun en büyük öğretmen sendikası olmak özelliğini kazanabilmiştir.

CIA, MIT, Kontrgerilla güdümünde Türkiye’de tırmandırılan faşist terör TÖB-DER’den 200 kurban almıştır. Buna rağmen TÖB-DER mücadelesinde işçi sınıfının yolundan sapmamış, kitle mücadelesinden geri durmamıştır.

Demokratik öğretmen mücadelesine dış bileyen faşist güçler, 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi ile, diğer demokrasi güçleri yanında TÖB-DER’e de ağır darbeler vurmuştur.

Tüm faşist yönetimlerin eğitimi kullanarak, her türlü yalan ve demagoji ile beyinleri yıkamak istediği iyi bilinir. Türkiye’deki askeri cunta bu konuda da gelmiş geçmiş bütün faşist yönetimleri aşan uygulamalar içinde olmuştur. 12 Eylül’ün hemen arkasından TÖB-DER üst yöneticileri, şube yöneticileri, seçkin üyeleri arasında çok yaygın bir tutuklama kampanyasına girilmiştir. Arkadaşlarımıza Türkiye’nin dört bir yanında hapishanelerde en ağır işkenceler uygulanmıştır. Bu işkencelerde hayatını kaybeden ve sakat kalan çok sayıda üyemiz vardır.

Milli Eğitim’in merkez ve taşra teşkilatının kilit noktalarına çoğu emekli subaylardan oluşan yöneticiler atanmıştır. Okullarda ve üniversitelerde kışla disiplini ve süngülü öğretim kurulmuştur. Yüz bine yakın öğrenci genç, binlerce öğretmen, onlarca öğretim üyesi hapishanelere doldurulmuştur. İlkokul öğrencilerine şovenizmi körükleyen tekerlemeler her gün söylenmiştir. Özetle söylenirse bugün Türkiye’de okullarda eğitim değil, tam bir şartlandırma yapılmaktadır. Bu politikalara alet olmak istemeyen öğretmenler ve öğretim üyeleri cuntanın ve onun hükümetlerinin zulmü ve zorbalığı altındadır.

Bilindiği gibi Türkiye’de eğitim öteden beri bünyesinde derin eşitsizlikler, adaletsizlikler taşımakta ve demokratik bir muhtevadan uzak bulunmaktaydı. Halkın yarısının okur-yazar bile olmaması, köy-şehir, Doğu-Batı, kadın-erkek arasında bile okur yazarlık oranı bakımından uçurumlar bulunması Türkiye’de egemen sınıfların halkın cahil bırakılmasında özel yarar gördüklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca küçük bir azınlığın ve Türklerin dışında hiç kimseye ana dilinde eğitim olanağı verilmemesi, bu yoldaki demokratik taleplerin uluslararası antlaşmalara ve temel insan haklarına aykırı bir biçimde zorbalıkla bastırılması başlıca bir problem olarak hep varolmuştur.

Eğitim, öğretmen, bilim ve halk düşmanı faşist cunta ve işbirlikçileri, Yüksek Öğrenim Kurumu (Y.Ö.K.) yasası ve uygulamaları ile Türkiye’deki üniversite ve yüksek okulları da kışla nizamına sokmuştur. Özerkliğin kısıntısı bile bırakılmadığı gibi 2000’i aşkın öğretim üyesi görevlerinden çıkarılmıştır. Çeşitli öğretim kademelerinden 15.000’i aşkın TÖB-DER üyesinin görevlerine sıkıyönetim komutanlarının emriyle son verilmiştir. 50 bini aşkın üyemiz de sürgün edilmiştir. Cunta mahkemeleri TÖB-DER’in yasal ve legal yayınlarını, toplantılarını delil göstererek, onu illegal örgüt saymışlar ve kapatmışlardır. Yakalayabildikleri TÖB-DER yöneticilerini işkenceden geçirmişler, 9 yıla varan hapis cezalarına çarptırmışlardır.

Cunta, çıkardığı bir kanunla öğretmenlere dernek kurmayı, derneklere üye olmayı dahi yasaklamıştır. “Öğretmenler Günü”, “Öğretmen Evleri” gibi maskaralıklarla da Evren çetesi, onurlu bir geçmişe sahip öğretmenlerimizi aklınca kandırmaya yeltenmiştir.

Ancak, Türkiye öğretmenleri yapılan herşeyin farkındadır. TÖB-DER’in sadece binaları açık değildir. Mücadele yurt içinde ve dışında sürmektedir. Öğretmenlerimiz teslim bayrağını çekmemişlerdir ve son sözlerini söylememişlerdir. Türkiye öğretmenleri, diğer demokrasi güçlerimizle birlikte, fakat mutlaka faşizmin hakkından gelecektir.

Gültekin Gazioglu

□□□□□□□□□□

TÜRKİYE DEMOKRATİK ÖĞRETMEN HAREKETİ

(1)

Türkiye öğretmenleri 70 yılı aşkın bir örgütlenme ve örgütlü mücadele geleneğine sahiptir. Öğretmen mücadelesi ve örgütlülüğü politik hareketliliğe paralel olarak gelişmiştir. Politik dalgalanmalara uygun olarak inişli çıkışlı bir yol izleyen öğretmen örgütçülüğü zaman zaman kesintilere uğramakla birlikte her defasında, nitelik ve nicelik yönünden bir üst aşamaya sıçrama yapmıştır. 1910'larda sınırlı sayıdaki lokal dernekler, 1920'lerde merkezi anti-emperyalist, anti-feodal Türkiye Muallimler Cemiyeti'ne dönüşmüştür. Türkiye Muallimler Cemiyeti, Kurtuluş Savaşı yıllarında Kemalist harekete bağlı olarak, emperyalizmin silahlı işgaline karşı etkin bir mücadeleye girişmiştir.

Şeyh Said önderliğindeki Kürt ayaklanmasından sonra çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu ile bütün cemiyetler kapatıldığı gibi Türkiye Muallimler Cemiyeti de kapatılmıştır. Böylece, Kemalist hareket o dönemde kendi kontrolünde olan öğretmen hareketinden kuşku

duyduğunu ve siyasi baskıya yöneldiğini ortaya koymuştur.

Türkiye burjuvazisi Türkiye öğretmenlerinin yurt ve dünya sorunları ile ilgilenmesini hiç istememiş, öğretmenlerin devletin sadık bir bendesi olarak, resmi ideolojiye bağlı olarak çalışmasını, mesleki ve demokratik taleplerde bulunmamasını istemiştir. Yine Türkiye burjuvazisi, Türkiye öğretmenlerinin yerel öğretmen derneklerinde toplanmasını, lokal örgütçülüğünü aşmamasını, öğretmenlerin boş zamanlarını subaylar gibi “öğretmen mahfillerinde” içki ve oyun masasında geçirmelerini tercih etmiştir. Nitekim 1946 yılına kadar öğretmen örgütçülüğü bu hat üzerinde tutulabilmiştir. 1946 yılından sonra yeni politik hareketlenme öğretmenleri de etkilemiş, Köy Enstitülerinde yeni yetişen öğretmen kuşağı, örgütlü mücadeleye yeni bir boyut getirmiştir. Bunun sonucu yerel öğretmen dernekleri birleşerek Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu’nu (T.Ö.D.M.F.) yaratmışlardır. T.Ö.D.M.F. önceleri ekonomizmin batağından kurtulamamış, öğretmenlerin maaşlarına zam istemekten –o da pasif bir biçimde- öteye gidememiştir.

Ancak 1961 Anayasası ile gelen yeni özgürlükler ortamında T.Ö.D.M.F.'nu da etkilemiş ve hareketlendirmiştir. T.Ö.D.M.F.'nun düzenlediği birkaç kitlese gösteri, Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın kurulması için yapılan hazırlıklar, bu örgütün olumlu çalışmaları hanesine yazılabilecek değerdedir.

Türkiye Öğretmenler Sendikası (T.Ö.S.) kısa sürede gelişip serpilmiştir. Artık öğretmenler de tüm yurt ve dünya sorunlarını tartışıyor, görüşlerini etkili biçimde kamuoyuna açıklıyorlardı. T.Ö.S. sömürüye ve gericiğe karşı çıkıyor, emperyalizmin ve gerici iktidarların eğitimdeki oyunlarını ve planlarını teşhir ediyordu. T.Ö.S. döneminde, siyasi iktidarın öğretmenler üzerindeki baskısı büyük boyutlara ulaşmış, öğretmenlerin buna karşı tepkileri bilinçli ve örgütlü aşamaya ulaşmıştır. T.Ö.S.'ün düzenlediği kapalı ve açık hava toplantıları, yürüyüş ve mitingler, bilimsel toplantılar, 1969 öğretmenler grevi, öğretmenlerin sınıf bilincine kavuştukları ve kararlı bir mücadeleye yöneldiklerinin habercisi oldu.

Bu mücadele, diğer toplum kesimlerinde T.Ö.S'ün

itibarını artırmış, öğretmenler örgütlü güçlerine güvenir olmuşlardır. Yine T.Ö.S. döneminde, öğretmenler işçi sınıfı bilimiyle tanışmaya başlamışlardır. O döneme kadar, devrimciliği, ilericiyi Kemalizm olarak anlayan öğretmenler, sendikal dönemde sosyalist düşünceler edinmeye başlamışlardır. Artık öğretmenler, kendi sorunlarının çözümünün toplum sorunlarının çözümüyle birlikte mümkün olabileceğini biliyorlardı. Ekonomik-demokratik mücadele yanında, işçi sınıfı ve diğer demokrasi güçleriyle birlikte siyasi mücadelenin şart olduğu gerçeği yavaş yavaş kavranmaya başlandı.

12 Mart Muhtırası ile, 1971'de yaşanan kısa süreli faşizm ortamında T.Ö.S. yöneticileri ve aktivistleri yoğun siyasi baskılar yaşadılar. T.Ö.S. yöneticileri ve yüzlerce T.Ö.S. üyesi tutuklandı. 1961 Anayasası askerlerin istediği doğrultuda değiştirilerek, memurların ve öğretmenlerin sendika kurma hakkı yasaklandı. 1971 yılında T.Ö.S.'ün kapatılacağı belli olunca TÖB-DER kuruldu. TÖB-DER yasal olarak bir dernek olmakla birlikte, sendikal işlevler yüklendi. Öğretmenlerin, öğrencilerin ve genel olarak eğitimin sorunlarını güçlü biçimde seslendirdi. Kısa sürede 670 yerleşme biriminde örgütlenen TÖB-DER, 1980'de 200

bin üyeye ulaştı. Bu sayı, Türkiye'deki tüm eğitim çalışanlarının yüzde 70'i idi.

Türkiye egemen güçlerinin TÖB-DER'e alternatif öğretmen örgütü yaratma, öğretmenleri TÖB-DER'den soğutup uzaklaştırma girişimleri sonuçsuz kaldı. Binlerce TÖB-DER üyesi işten atıldı, onbinlerce üye sürgün edildi, yine de öğretmenlerin TÖB-DER çatısı altında toplanmaları, birlikte mücadele etmeleri önlenemedi. TÖB-DER, Türkiye'nin pek çok yerleşim biriminde tek demokratik merkez oldu. TÖB-DER lokalleri sadece öğretmenlerin değil, o yörelerin bütün devrimcilerinin, demokratlarının barınağı haline geldi. MHP yoluyla tırmandırılan faşist hareket hemen her yerde TÖB-DER aktivistlerini karşısında buldu. Milliyetçi hükümetler döneminde, okulları faşistleştirme operasyonları, büyük çapta TÖB-DER'in çabalarıyla etkisizleştirildi. Hiç kuşkusuz TÖB-DER bir siyasi örgüt değildi ve üyeleri siyasal bakımdan homojen değildi. Türkiye solunun bütün gruplarına, partilerine mensup olan öğretmenler, faşizme-emperyalizme karşı TÖB-DER çatısı altında birlikte mücadele ediyorlardı. Hayli parçalı ve kendi içinde mücadele halinde olan Türkiye solunun bu olumsuz durumu denilebilir ki, en az TÖB-DER'i etkiledi. TÖB-DER öğretmen

mücadelesinin ortak paydalarını iyi hesaplıyor, Türkiye demokrasi güçlerinin birliğine büyük değer biçiyordu. TÖB-DER, uğrunda mücadele ettiği demokrasiyi kendi içinde iyi kurmuştu. Sınırsız bir tartışma ve demokratik yönetim yarışması vardı. Ayrıca Türkiye demokrasi güçlerinin gerek düşünsel gerek eylemsel çalışmalarının içinde TÖB-DER'in saygın bir yeri vardı.

Bu dönemde işçi sınıfına ve bilimine inanç öğretmenler arasında çok yaygınlaştı. Elbette ki bu durum öğrenci gençliği de çok etkiliyordu. Anti faşist gençlik hareketlerinde TÖB-DER'in ve üyelerinin önemi büyüktür. İşçi sınıfının ileri sendikal örgütü DİSK'le ve diğer meslek örgütleri ile iyi bir iş ve eylem birliği kurulmuştu. DİSK'in tüm eylemleri aktif biçimde destekleniyordu. TÖB-DER'in gerek tek başına gerekse diğer örgütlerle birlikte düzenlediği eylemler, yüzbinleri toplayabiliyordu. TÖB-DER kongreleri ve toplantıları tam bir demokratik platforma dönüşüyor, büyük yankı buluyordu. TÖB-DER yayınları yüzbinlerce okuyucu buluyor ve her geçen gün örgütün etkinliği artıyordu.

Bu arada, o güne kadar el atılmamış bir konu olan Kürt ulusunun eğitim-kültür konusundaki demokratik hakları, burjuvazinin yoğun baskılarına karşı, TÖB-DER tarafından dile getiriliyor, ısrarla vurgulanıyordu. “İrkçi-şoven, asimilasyoncu eğitime son” sloganı TÖB-DER’in temel sloganlarından biri olmuştu. 1977 yılında TÖB-DER’in topladığı ve yedi gün süren Demokratik Eğitim Kurultayı’nda, Türkiye’nin eğitim sorunları derinliğine tartışılmıştı. Bu Kurultay’da 40 demokratik örgüt temsil edilmiş, bildiri sunmuş ve tartışmalara katılmıştı.

TÖB-DER üye ve yöneticilerine yöneltilen fiili saldırılar, TÖB-DER merkez ve şube binalarına yöneltilen kundaklama ve bombalama eylemleri, TÖB-DER merkezini ve şubelerini resmen kapatma girişimleri demokratik öğretmen mücadelesini durdurmaya yetmediği gibi, mücadele azmini daha da güçlendirmiştir.

1976 yılında yapılan TÖB-DER Üçüncü Kongresi’nde alınan bir kararla, TÖB-DER, Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu’na (F.I.S.E.) üye olmuştur.

Böylece uluslararası öğretmen hareketi ile ilk somut ilişki kurulmuş oldu. TÖB-DER sadece ulusal düzeyde değil, öğretmenlerin enternasyonal dayanışmasına da önem vermiştir. Filistin halkının ve öğretmenlerinin haklı mücadelesine aktif dayanışma gösteren TÖB-DER, Cezayir, SSCB, Romanya vd. ülkelerin öğretmen sendikalarıyla ikili ilişkiler kurmuş, delegasyonlar göndermiştir. Türkiye’de güçlü biçimde sürdürülen öğretmen mücadelesi kısa sürede yurt dışında da yankı bulmuş, takdir edilmiş, sempati ile karşılanmıştır. Sendikal hak ve demokratik haklar uğruna yürütülen mücadeleye kardeş öğretmen sendikalarının moral desteğini kazanmıştır. Uluslararası ilişkilere Türkiye’de konulan katı yasaklara karşın TÖB-DER sesini yurt dışında da duyurabilmiş, Ortadoğu’nun en büyük öğretmen sendikası olmak özelliğini kazanabilmiştir.

CIA, MİT, Kontrgerilla güdümünde Türkiye’de tırmandırılan faşist terör TÖB-DER’den 200 kurban almıştır. Buna rağmen TÖB-DER mücadelesinde işçi sınıfının yolundan sapmamış, kitle mücadelesinden geri durmamıştır.

Demokratik öğretmen mücadelesine dış bileyen faşist güçler, 12 Eylül 1980 faşist askeri darbesi ile, diğer demokrasi güçleri yanında TÖB-DER'e de ağır darbeler vurmuştur.

Tüm faşist yönetimlerin eğitimi kullanarak, her türlü yalan ve demagoji ile beyinleri yıkamak istediği iyi bilinir. Türkiye'deki askeri cunta bu konuda da gelmiş geçmiş bütün faşist yönetimleri aşan uygulamalar içinde olmuştur. 12 Eylül'ün hemen arkasından TÖB-DER üst yöneticileri, şube yöneticileri, seçkin üyeleri arasında çok yaygın bir tutuklama kampanyasına girişilmiştir. Arkadaşlarımıza Türkiye'nin dört bir yanında hapishanelerde en ağır işkenceler uygulanmıştır. Bu işkencelerde hayatını kaybeden ve sakat kalan çok sayıda üyemiz vardır.

Milli Eğitim'in merkez ve taşra teşkilatının kilit noktalarına çoğu emekli subaylardan oluşan yöneticiler atanmıştır. Okullarda ve üniversitelerde kışla disiplini ve süngülü öğretim kurulmuştur. Yüz bine yakın öğrenci genç, binlerce öğretmen, onlarca öğretim üyesi hapishanelere doldurulmuştur. İlkokul

öğrencilerine şovenizmi körükleyen tekerlemeler her gün söylenmiştir. Özetle söylenirse bugün Türkiye’de okullarda eğitim değil, tam bir şartlandırma yapılmaktadır. Bu politikalara alet olmak istemeyen öğretmenler ve öğretim üyeleri cuntanın ve onun hükümetlerinin zulmü ve zorbalığı altındadır.

Bilindiği gibi Türkiye’de eğitim öteden beri bünyesinde derin eşitsizlikler, adaletsizlikler taşımakta ve demokratik bir muhtevadan uzak bulunmaktaydı. Halkın yarısının okur-yazar bile olmaması, köy-şehir, Doğu-Batı, kadın-erkek arasında bile okur yazarlık oranı bakımından uçurumlar bulunması Türkiye’de egemen sınıfların halkın cahil bırakılmasında özel yarar gördüklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca küçük bir azınlığın ve Türklerin dışında hiç kimseye ana dilinde eğitim olanağı verilmemesi, bu yoldaki demokratik taleplerin uluslararası antlaşmalara ve temel insan haklarına aykırı bir biçimde zorbalıkla bastırılması başlıca bir problem olarak hep varolmuştur.

Eğitim, öğretmen, bilim ve halk düşmanı faşist cunta ve işbirlikçileri, Yüksek Öğrenim Kurumu (Y.Ö.K.)

yasası ve uygulamaları ile Türkiye'deki üniversite ve yüksek okulları da kışla nizamına sokmuştur.

Özerkliğin kısıntısı bile bırakılmadığı gibi 2000'i aşkın öğretim üyesi görevlerinden çıkarılmıştır. Çeşitli öğretim kademelerinden 15.000'i aşkın TÖB-DER üyesinin görevlerine sıkıyönetim komutanlarının emriyle son verilmiştir. 50 bini aşkın üyemiz de sürgün edilmiştir.

Cunta mahkemeleri TÖB-DER'in yasal ve legal yayınlarını, toplantılarını delil göstererek, onu illegal örgüt saymışlar ve kapatmışlardır. Yakalayabildikleri TÖB-DER yöneticilerini işkenceden geçirmişler, 9 yıla varan hapis cezalarına çarptırmışlardır.

Cunta, çıkardığı bir kanunla öğretmenlere dernek kurmayı, derneklere üye olmayı dahi yasaklamıştır. "Öğretmenler Günü", "Öğretmen Evleri" gibi maskaralıklarla da Evren çetesi, onurlu bir geçmişe sahip öğretmenlerimizi aklınca kandırmaya yeltenmiştir.

Ancak, Türkiye öğretmenleri yapılan herşeyin farkındadır. TÖB-DER'in sadece binaları açık değildir. Mücadele yurt içinde ve dışında sürmektedir. Öğretmenlerimiz teslim bayrağını çekmemişlerdir ve son sözlerini söylememişlerdir. Türkiye öğretmenleri, diğer demokrasi güçlerimizle birlikte, fakat mutlaka faşizmin hakından gelecektir.

Gültekin Gazioglu

Yazın, Ocak 1985, Sayı 12   Yazın, Ocak
1985, Sayı 12   (1)

Bu yazı gerekçe gösterilerek Yazın'ın Türkiye'ye girişi yasaklandı, yasak yıllarca sürdü.